

21.11.2024

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 23. detsembri 1996. a määruse nr 319 „Justiitsministeeriumi põhimääruse kinnitamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on ette valmistatud Riigikogu menetluses oleva Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 505 SE (edaspidi *VVSi eelnõu*) alusel. VVSi eelnõuga nimetatakse Justiitsministeerium ümber Justiits- ja Digiministeeriumiks ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi digiarengu valdkonna ülesanded lähevad üle Justiits- ja Digiministeeriumile.

Ministeeriumide ümberkorraldamine lähtub riigireformi üldisemast eesmärgist vähendada dubleerimist riigiametites ning parandada avaliku teenuse kvaliteeti ja kättesaadavust.

Seetõttu tuleb muuta ka kehtivat Justiitsministeeriumi põhimäärust, lisades sellesse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumilt üle võetavaid valdkondi puudutavad sätted.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna avaliku õiguse talituse nõunik Kaidi Meristo (kaidi.meristo@just.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Merike Koppel (merike.koppel@just.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud Riigikogu menetluses oleva VVSi eelnõuga.

Määrusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 23. detsembri 1996. a määruse nr 319 „Justiitsministeeriumi põhimääruse kinnitamine“ redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 29.12.2017, 55.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahvi 1 punktiga 1 asendatakse ministeeriumi ümberkujundamise tõttu Justiits- ja Digiministeeriumiks määruse ja sellega kinnitatud põhimääruse pealkirjas ning põhimääruse punktis 1 sõna „Justiitsministeerium“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium“ vastavas käändes.

Paragrahvi 1 punktiga 2 muudetakse põhimääruse punkti 7. Põhimääruses sätestatud Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisala viiakse kooskõlla VVSi eelnõus (VVSi § 59) sätestatud Justiits- ja Digiministeeriumi valitsemisalaga. Eelnõuga täiendatakse Justiits- ja

Digiministeeriumiks ümber korraldatava ministeeriumi valitsemisala seni Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas olnud digiühiskonna poliitika kavandamise ja elluviimise koordineerimise, avalike e-teenuste arendamise koordineerimise ja nende ühtse platvormi arendamise, digiteadmiste arendamise, digiarengu ja küberturvalisuse üleriigilise korraldamise ja järelevalve, riigi infosüsteemide, sealhulgas andmepoliitika kujundamise ja koordineerimise ning kesksete võrgu- ja infosüsteemide arendamise koordineerimise ning telekommunikatsiooni korraldamise ülesannetega.

Justiitsministeeriumi vastutusvaldkonna sõnastusse lisatakse selguse huvides ka õigusloome kvaliteedi tagamine. See seisneb kokkuvõtvalt riigi õiguspoliitika kavandamises ja elluviimises ning õiguse süsteemses arendamises riigi- ja haldusõiguse, tsiviilõiguse ja karistusõiguse küsimustes, sealhulgas autoriõiguse, tööstusomandi ja konkurentsioõiguse küsimustes. Õigusloome kvaliteedi tagamiseks ja koordineerimiseks analüüsitakse järjepidevalt õigusloome arengusuundi ning tehakse ministeeriumidele ettepanekuid õigusaktide väljatöötamiseks. Samuti töötatakse välja hea õigusloome ja normitehnika üldpõhimõtted ja reeglid. See hõlmab nii õiguspoliitika lähtealuste koostamist ja menetlemist kui ka mõjude hindamise meetodika väljatöötamist. Samuti on õigusloome kvaliteedi tagamise ja koordineerimise keskne osa ministeeriumide seaduseelnõude väljatöötamiskavatsuste analüüs ja kooskõlastamine, seaduste ja Riigikogu otsuste eelnõude analüüs ja kooskõlastamine, nende kehtivale õigusele, sh põhiseadusele ning Euroopa Liidu õiguse nõuetele vastavuse kontrollimine, eelnõude õiguskeelekasutuse ühtlustamine ja õigusterminite süstematiseerimine.

Paragrahvi punktiga 3 täiendatakse põhimääruse punktis 9 sätestatud ministeeriumi õigusloomepädevust ministeeriumide ümberkorraldamise tõttu digiarengu korraldamise, küberturvalisuse ja telekommunikatsiooni alase õigusloome pädevusega.

Paragrahvi 1 punktiga 4 täiendatakse põhimäärust vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist ületulevatele ülesannetele ministeeriumi pädevusega digiarengu, riikliku küberturvalisuse ja telekommunikatsiooni valdkonnas (punktid 14¹–14³). Vastavalt eelnõule on ministeeriumi pädevuses digiarengu alal:

- 1) avaliku sektori digiarengu juhtimine, korraldamine, edendamine ja koordineerimine;
- 2) avalike teenuste ja infosüsteemide arenduse koordineerimine;
- 3) üleriigiliste digilahenduste arendamise ning jagatud infotehnoloogiasteenuste osutamise korraldamine;
- 4) IKT valdkonna välisvahendite koordineerimine ning IKT rahastuse alane ekspertnõustamine üle riigi;
- 5) andme- ja tehisintellektialase digiarengu koordineerimine ja elluviimine;
- 6) IKT-oskuste arendamise korraldamine ja koordineerimine;
- 7) digiarengualase väliskoostöö ja kogukonna teadlikkuse tõstmine;
- 8) vastava poliitika ja arengukavade väljatöötamine ning nende elluviimise ja tulemuslikkuse seire, algatuste eestvedamine;
- 9) IKT-õiguse alane koostöö ning nõustamine digiriigi arengu juhtimise, korraldamise ja edendamise eesmärgil.

Ministeeriumi pädevuses riikliku küberturvalisuse korraldamise alal on:

- 1) üleriigilise küberturvalisuse tagamise juhtimine, korraldamine, edendamine ja koordineerimine nii riigisiselt kui ka rahvusvaheliselt;
- 2) vastava poliitika ja arengukavade väljatöötamine ning nende elluviimise ja tulemuslikkuse seire, algatuste eestvedamine;

3) koostöö korraldamine rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Ministeeriumi pädevuses telekommunikatsiooni valdkonnas on:

1) vastava poliitika ja riigi arengukavade väljatöötamine ning nende elluviimise ja tulemuslikkuse seire, algatuste eestvedamine;

2) koostöö korraldamine rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Paragrahvi 1 punktiga 5 põhimääruse 3. osa pealkirjas („Justiitsminister“) ja punktis 17 („Ministeeriumi juht on justiitsminister“) asendatakse sõna „justiitsminister“ sõnadega „justiits- ja digiminister“.

Paragrahvi 1 punktiga 6 asendatakse põhimääruse punktis 25 sõna „neli“ sõnaga „kuus“. Justiitsministeeriumi koosseisus on neli asekancleri ametikohta. Ministeeriumi ümberkujundamisel Justiits- ja Digiministeeriumiks luuakse ministeeriumile lisanduvate digivaldkonna ülesannete täitmiseks kaks uut osakonda, mida hakkavad juhtima kaks uut asekanclerit.

Paragrahvi 1 punktiga 7 täiendatakse punkti 39, millega sätestatakse ministeeriumi osakonnad, digitaristu ja küberturvalisuse oskonnaga (punkt 16) ja digiriigi osakonnaga (punkt 17), mille põhiülesanded loetletakse põhimääruse punktides 54¹ ja 54².

Paragrahvi 1 punktiga 8 ja 9 muudetakse põhimääruse punkti 41, millega sätestatakse õiguspoliitika osakonna põhiülesanded. Seni õiguspoliitika osakonna ülesandeks olnud andmekaitsealane õigusloome ja selle analüüs (alapunkt 2) ning Andmekaitse Inspektsiooni tegevuse korraldamine ja järelevalve viiakse üle loodavasse digiriigi osakonda.

Paragrahvi 1 punktiga 10 täiendatakse põhimäärust punktidega 54¹ ja 54², millega sätestatakse kahe loodava osakonna ülesanded.

Vastavalt punktile 54¹ on loodava digitaristu ja küberturvalisuse osakonna ülesandeks:

1) üleriigilise küberturvalisuse tagamise ja telekommunikatsiooni valdkonna juhtimine, korraldamine ja koordineerimine nii riigi sees kui ka rahvusvaheliselt;

2) vastava poliitika ja arengukavade väljatöötamine ning elluviimise ja tulemuslikkuse seire, algatuste eestvedamine ning valdkonda reguleerivate õigusaktide eelnõude ettevalmistamine;

3) Riigi Infosüsteemi Ameti ja Justiits- ja Digiministeeriumi hallatavate asutuste küberturvalisuse alase tegevuse korraldamine ja järelevalve seadusega ettenähtud alustel ja korras;

4) riigi infosüsteemi ja riikliku IT-arhitektuuri arengu korraldamine, sealhulgas koostalitlusvõime korraldamine;

5) Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse ning Riigi Infokommunikatsiooni Sihtasutuse tegevuse korraldamine.

Vastavalt punktile 54² on loodava digiriigi osakonna ülesandeks:

1) avaliku sektori digiarengu juhtimine, korraldamine, edendamine ja koordineerimine;

2) otseste avalike teenuste ja infosüsteemide arenduse koordineerimine;

3) riigiüleste digilahenduste arendamise ja jagatud infotehnoloogiasteenuste osutamise korraldamine;

4) IKT valdkonna välisvahendite koordineerimine ning IKT rahastusalase eksperttasandil nõustamine üleriigiliselt;

5) andmete ja tehisintellekti alaste digiarengute koordineerimine ja elluviimine;

6) IKT oskuste arendamise korraldamine ja koordineerimine;

- 7) digiarengu alane väliskoostöö ja kogukonna teadlikkuse tõstmine;
- 9) IKT õiguse alane koostöö ning nõustamine digiriigi arengu juhtimiseks, korraldamiseks ja edendamiseks;
- 10) vastava poliitika ja strateegiate kujundamine ja elluviimise seire, algatuste eestvedamine ja digiarengu valdkonda reguleerivate õigusaktide eelnõude ettevalmistamine, sh rahvusvahelise õiguse ülevõtmise küsimustes;
- 11) andmekaitse;
- 12) Andmekaitse Inspektsiooni tegevuse korraldamine ja järelevalve seadusega ettenähtud alustel ja korras;
- 13) Riigi Infosüsteemi Ameti riigi infosüsteemi alase tegevuse korraldamine ja järelevalve seadusega ettenähtud alustel ja korras.

Paragrahvi 1 punktiga 11 asendatakse põhimääruse punktis 64 sõna „JUSTIITSMINISTEERIUM“ sõnadega „JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM“. Punktis 64 sätestatakse ministeeriumi pitsati kujundus.

Paragrahviga 2 sätestatakse määruse jõustumise kuupäev, milleks on 1. jaanuar 2025. aastal, mil jõustub Justiitsministeeriumi ümberkorraldamine Justiits- ja Digiministeeriumiks.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Seaduse mõjud

Määruse mõjusid on hinnatud VVSi eelnõu raames. Täiendavaid mõjusid käesoleva eelnõuga ei kaasne.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Kuna määruse eelnõu on seotud VVSi eelnõuga, siis on määruse rakendamisega seotud tegevustest, vajalikest kuludest ja määruse rakendamise eeldatavatest tuludest antud ülevaade VVSi eelnõu raames ning täiendavaid tegevusi, vajalikke kulusid ja eeldatavaid tulusid määruse rakendamisega ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. aastal. Jõustumine on seotud VVSi eelnõu jõustumisega.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.